

Södertörns brandförsvärsförbund

PM 626

Sbff i byggprocessen

Nr: 626
Datum: 2019-04-16

Bakgrund

Plan- och bygglagen (2010:900) reglerar hur byggandet i Sverige får utföras vilket även inkluderar brandskyddet. Detta preciseras sedan i plan- och byggförordning (2011:338). Därefter preciseras det ytterligare i föreskrifter från Boverket om hur en byggnad ska uppföras för att anses som tillräckligt säker i hänseende på risken för brand. Kapitel 5 i Boverkets byggregler (BBR) reglerar brandskydd.

Som byggherre finns det ett ansvar att lagkrav uppfylls. Genom den lagstadgade byggprocessen kontrolleras även dessa frågor av kommunen. Dock försvinner aldrig ansvaret från byggherren. Som en del av kommunerna kan Södertörns brandförsvärsförbund (Sbff) bistå med kunskap och erfarenhet kring brandskyddet i byggprocessen. Sbff har dock aldrig någon beslutanderätt inom byggprocessen utan bistår endast med råd och rekommendationer åt kommunen.

Mer utförlig information om räddningstjänstens roll i byggprocessen finns i MSB:s dokument *Räddningstjänstens roll i lov- och byggprocessen*.

Sbff är ett kommunalförbund med medlemskommunerna Botkyrka, Ekerö, Haninge, Huddinge, Salem, Nacka, Nykvarn, Nynäshamn, Södertälje och Tyresö.

Syfte

Syftet med detta PM är att definiera vilken roll Sbff har inom byggprocessen och vad förbundet kan bistå sina medlemskommuner med. Detta PM är tänkt att fungera som stöd internt inom Sbff men även externt för medlemskommunerna.

Genom att definiera vilken roll Sbff har inom byggprocessen gentemot en kommun kan arbetet likriktas, kvalitetssäkras samt underlätta för den enskilda handläggaren. Externt kan den också underlätta för kommunens handläggare inom byggprocessen hur Sbff kan och bör nyttjas.

Ansvar

Byggherren har enligt Plan och bygglag (2010:900) (kap 10 §5) ansvar för att alla krav uppfylls i lagstiftningen. Alla beslut som fattas i byggprocessen; bygglov, startbesked, slutbesked etc. ansvarar kommunens byggnadsnämnd för. Byggnadsnämnden kan begära

yttrande från andra myndigheter enligt Förvaltningslag (2017:900). I fallet med byggnationer är det vanligt att den kommunala räddningstjänsten yttrar sig i byggprocessen.

När en remiss skickas till Sbff ska all relevant dokumentation bifogas. Detta innebär exempelvis brandskyddsbeskrivningar, analytiska dimensioneringar, förslag till kontrollpunkter rörande brandskyddet, brandskyddsritningar, riskanalyser, aktuell plankarta och eventuellt andra relevanta handlingar.

Vilka ärenden vill Sbff vara delaktiga i?

Medlemskommunerna inom Sbff växer väldigt snabbt och antalet nybyggnationer är högt. Det måste därför avgränsas i vilka fall där Sbff kan vara delaktiga. Det finns varken tid, resurser eller relevans att Sbff ska vara delaktiga i alla byggnadsärenden inom kommunerna.

Sbff anser det skäligt att vara delaktig i följande fall:

- Då den aktuella byggnationen omfattar något av nedanstående
 - Vk1: Industri och kontor
 - Vk2: Samlingslokaler exempelvis skolor, butiker, restauranger, sporthallar etc.
 - Vk3A: Flerbostadshus och radhus
 - Vk3B: Gemensamhetsboenden
 - Vk4: Hotell, vandrarhem eller motsvarande
 - Vk5A-D: Samtliga. Vårdmiljöer, exempelvis förskola, behovsprövade boenden, sjukhus, fängelse/häkte.
 - Vk6: Lokaler med förhöjd risk för brand.
 - Kulturhistoriskt värdefull byggnad
 - Underjordsanläggning
- Då kommunen har specifika frågeställningar rörande brandskyddet i ett byggprojekt
- Vid större byggnationer eller vid byggnationer som är annorlunda jämfört med konventionella byggnader (exempelvis nya materialval, annorlunda placering, farlig verksamhet, höga hus eller annorlunda lösningar på brandskyddet)
- Då utrymningsstrategin i byggnaden baseras på räddningstjänstens assistans och utrustning eller då det finns tekniska system som är avsedda för räddningstjänstens (exempelvis stigarledningar eller räddningshissar).
- Då det finns bestämmelser i plankartan som berör närliggande risker och åtgärder kopplat till detta
- Ombyggnationer då delar av byggnaden fortfarande är i bruk under byggtiden.
- Byggnad eller anläggning vars utformning innebär stor risk för allvarliga skador vid brand (ex. hus över 4 våningar, p-garage, tunnlar)

Om en byggnation uppfyller något av de ovanstående kraven ska Sbff alltid remitteras alternativt delta vid ett tekniskt samråd. I vilken omfattning Sbff är delaktiga kan dock skilja sig åt beroende på det aktuella fallet.

I första hand ska ett ärende remitteras till Sbff digitalt och ett skriftligt digitalt svar skickas till byggnadsnämnden. Om ärendet bedöms som mer komplicerad kan Sbff även delta vid tekniskt samråd.

Sbffs roll i olika skeden i byggprocessen

Byggprocessen består av flera olika lagstadgade steg, se figur 1. Nedan har det beskrivits vad Sbff ska bistå med i de olika skedena.

Figur 1 Byggprocessen

Bygglovsskedet

Det är möjligt att Sbff deltar redan i bygglovsskede om det handlar om stora frågor som bestäms redan i detta skede. Frågor som behandlas i bygglovsskedet som kan vara intressanta för Sbff är höjd på hus, gatunätet (framkomlighet), närliggande risker samt grundläggande principer för brandskyddet.

Det finns även fall då Sbff kan bli inkopplade redan i ett idéstadie då förhandsbesked ska ges. Det kan då handla om frågor kring placering av byggnad, räddningstjänstens framkörningstid och förmåga etc.

Tekniskt samråd

Vanligtvis är Sbff delaktiga i byggprocessen inför eller under ett tekniskt samråd. Det är i detta skede som tekniska lösningar i byggnaden diskuteras och fastslås. Antingen sker denna delaktighet via ett remissförfarande, alltså att kommunen skickar handlingarna till Sbff som sedan svarar i ett yttrande. Ett alternativ är att Sbff deltar på det tekniska samrådet och har en mera direkt kontakt mot byggherren och kommunen. Denna lösning är lämpad för större byggprojekt som Sbff eller byggnadsnämnden bedömer har en stor påverkan på räddningstjänsten, exempelvis höga hus, stora samlingslokaler eller farliga verksamheter. Om det önskas att Sbff ska delta på tekniskt samråd ska detta delges i god tid innan tidpunkt för mötet.

Startbesked

Om en byggnation kommer ge stor påverkan på exempelvis framkomligheten under byggtiden kan det vara relevant att informera Sbff om att bygget påbörjas.

Arbetsplatsbesök

Om så önskas av kommunen kan Sbff delta vid arbetsplatsbesök. Sbff har även tagit fram ett PM som kan användas av kommunens byggnadsinspektör för att kontrollera brandskyddet under byggtid. Behovet att delta vid ett arbetsplatsbesök kan också påkallas från Sbff. Frågor som berör Sbff under byggtiden är exempelvis hur byggarbetsplatsen är uppbyggd, säkerheten för personalen, uppfyller konstruktionen de krav som anges i brandskyddsbeskrivningarna eller hur brännbart material förvaras på byggarbetsplatsen.

Vid ombyggnationer när delar av byggnaden är i bruk är det viktigt att brandcellsindelningar hålls intakta under tiden då ombyggnation sker.

Slutsamråd

Ett slutsamråd utförs innan att en byggnad ska tas i bruk och då ett slutbesked ska ges. I detta skede kan det i vissa fall vara bra att Sbff kopplas in. Det kan exempelvis handla om att kontrollera att kontrollplanen är uppfylld. Det kan även vara aktuellt att testa om framkomligheten för räddningstjänstens fordon är tillräcklig.

Slutbesked

När slutbesked ges är det viktigt att detta, i vissa fall, delges Sbff och att all dokumentation som rör brandskyddet skickas in till Sbff. Detta är viktigt för att alla dessa nya byggnationer ska komma in i Sbff:s register för att möjliggöra tillsyn som är en kontroll av brandskyddet i driftskedet.

När någon nybyggnation enligt nedan ges slutbesked ska detta delges Sbff

- Vk1: Industri och kontor
- Vk2: Samlingslokaler exempelvis skolor, butiker, restauranger, sporthallar etc.
- Vk3A: Flerbostadshus och radhus
- Vk3B: Gemensamhetsboenden
- Vk4: Hotell, vandrarhem eller motsvarande
- Vk5A-D: Samtliga. Vårdmiljöer, exempelvis förskola, behovsprövade boenden, sjukhus, fängelse/häkte
- Vk6: Lokaler med förhöjd risk för brand.
- Kulturhistoriskt värdefull byggnad
- Underjordsanläggning

Föredragsvis kan kommunerna skapa en rutin tillsammans med Sbff att varje månad skicka in en lista på alla slutbesked som getts som uppfyller Sbff:s krav på tillsyn.

Omfattning

Vilken omfattning som ett ärende hanteras med skiljer sig beroende på vilken typ av ärende det gäller och omständigheter i övrigt. Det finns vissa frågor som Sbff alltid kommer att granska i ett inkommet byggärende och dessa listas under *Normal omfattning* nedan. Generellt sett är Sbffs roll inte att kvalitetsgranska dokumentationen kring brandskyddet fullständigt utan detta ansvar ligger på byggherren.

Normal omfattning

Normal omfattning innebär att Sbff kommer att avgränsa delaktigheten i byggprocessen till nedanstående punkter:

- Framkomlighet för räddningstjänstens fordon och insatsmöjligheter
 - Framkomlighet i gatunätet
 - Uppställningsplats
 - Brandvattenuttag
 - Bärighet på vägar
- Utrymning
 - Utrymningsstrategi
 - Brand- och utrymningslarm
 - Utrymningsvägar
- Bestämmelser från plankartan rörande riskfrågor beaktade i byggskedet
- Övergripande granskning av analytisk dimensionering
- Generell bedömning av brandprojektörens kompetens i det aktuella ärendet
- Punkter i kontrollplan
- Om byggnaden/verksamheter kommer omfattas av tillsyn i driftskede. I dessa fall ska slutbesked alltid ges till Sbff.

Dessa frågor behandlas, om inget annat önskas, via en skriftlig remiss inför tekniskt samråd.

Utökad omfattning

Om ärendet är mer komplicerad eller har en stor påverkan på samhället kan Sbff delta i en högre omfattning. Alla punkter under normal omfattning kommer att granskas. Utöver dessa punkter kan Sbff även vara delaktiga i exempelvis nedanstående punkter:

- Arbetsplatsbesök
- Granskning av analytisk dimensionering
- Framkomlighetsprov vid slutbesked
- Utökad granskning av brandskyddsbeskrivning
- Brandskydd under byggtid
- Insatsplanering

Svaret

Sbff kommer, i vanliga fall, att komma med ett skriftligt digitalt svar på inkommen remiss. Svaret kommer beskriva huruvida Sbff har några synpunkter på inkomna handlingar.

Om det framkommer att det finns felaktigheter eller oklarheter kommer detta att påpekas, dock kan det även förekomma rekommendationer. Detta innebär att Sbff ser lösningar som inte är optimala sett ur räddningstjänstens synvinkel. Dessa rekommendationer är inte nödvändigtvis bindande för byggherren att genomföra men Sbff vill ändå vara tydliga med lösningar som inte bedöms som funktionella rent praktiskt.

Uppstår det meningsskiljaktigheter kring byggnadstekniska frågor och om dessa uppfyller byggnadsreglerna kan kommunens byggnadsnämnd utföra en oberoende kontroll av en sakkunnig (SAK 3).

Alla yttranden från Sbff ska kontrasigneras. Detta betyder att en handläggare skickar in sina yttranden internt inom Sbff för att kvalitetsgranskas.

Uppföljning

När ett yttrande eller annat utlåtande från Sbff är genomfört anses ärendet avslutat från Sbffs sida. Eventuella uppföljningar om huruvida byggherren vidtagit åtgärder åligger byggnadsnämndens personal, men Sbff är då behjälpliga för att bedöma om så är fallet.

Dokumentets historia

Upprättad/ reviderad: 2019-01-13	Upprättad/ reviderad av: SE	Kontrollerad av 1: AE	Kontrollerad av 2: DL	Godkänd av: AE	Ersätter:
--	-----------------------------------	--------------------------	--------------------------	-------------------	-----------